

Broeks

maar de veranderde omstandigheden eisen nu eenmaal een veranderd beleid.

Bovendien zal alle aandacht moeten worden besteed aan de mogelijkheden om goedkoper te bouwen. In de eerste plaats tegen lagere rente voor woningwetwoningen dan de 4 pct. van nu. Verleden jaar hebben wij er in deze Kamer, in het voetspoor van onze partijgenoot Bommer, in de Tweede Kamer uitvoerig over gesproken. De Minister stond niet afwijzend en overwoog, helaas hij overwoog te lang en er gebeurde niets. De prijzen van vele bouwmaterialen zijn onverklaarbaar gestegen en er is alle aanleiding om in overleg met Economische Zaken deze prijzen ter dege op hun juistheid te onderzoeken, maar wij hebben niet de indruk, dat dit gebeurt. Toch moet ook de bewindsman weten, dat het bedrijfsleven niet gehinderd wordt door grote gevoeligheid als het betreft het profiteren van een noodtoestand. Ook dus op het gebied van het treffen van maatregelen om de kostprijs te verlagen, gebeurde er de laatste tijd niet voldoende. De Minister maakt zich wat al te gemakkelijk van het vraagstuk af, als hij op blz. 3, memorie van antwoord, linkerkolom, betoogt:

„Hij ziet het als een belangrijke taak van woningbouwverenigingen en gemeenten om binnen het gestelde kader zoveel mogelijk betaalbare woningen voor arbeidersgezinnen te bouwen.”

Wij ontkennen niet, dat ook de gemeenten en woningbouwverenigingen in dezen een taak hebben, maar de eerste taak ligt bij de Regering, die moet zorgen voor lagere rente en lagere bouwmaterialenprijzen.

Wij willen in dit verband niet nalaten te wijzen op de ongunstige gevolgen van het loslaten van de prijsbeheersing van de niet-landbouwgronden. Wij hebben met onze waarschuwing, dat dit een aanzienlijke verhoging van de grondprijzen tot gevolg zou hebben, helaas gelijk gekregen.

Er zijn behalve wat reeds werd besproken natuurlijk tal van punten, waarover wij in normale politieke omstandigheden zouden spreken, maar wij zullen, aangezien namens onze fractie ook nog gesproken zal worden over bouwvoorschriften en research, nog slechts twee punten aanroeren en wel de ruimtelijke ordening en het huurbeleid.

Waar het eerste, de ruimtelijke ordening, betrekking heeft op het beleid op lange termijn, heeft het nog minder zin daarover in den brede uit te weiden. Wij willen alleen uiting geven aan onze ernstige bezorgdheid over de traagheid en het gebrek aan doortastendheid, waardoor dit beleid tot dusver werd gekenmerkt. Men moest daaruit wel de indruk krijgen, dat de Regering van de grote ernst van de moeilijkheden, welke in dezen dreigen, nog lang niet voldoende is doorgedrongen. Wij hopen daarom, dat de nieuwe Minister van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid aan dit vraagstuk zijn zeer bijzondere aandacht zal schenken. Op wat langere termijn gezien is het zeker niet minder belangrijk dan de voorziening in de woningnood.

Ter zake van het huurbeleid handhaven wij ons standpunt, dat voorlopig eerst moet blijken, dat de bouwkosten omlaag gaan; anders is huurverhoging vrijwel zinloos. Anders ook vrezende wij voor een spiraal, waarin de huren achter hoger wordende bouwprijzen blijven aanhollen. Immers, aantoonbaar is, dat ten minste 50 pct., maar waarschijnlijk meer, van de beide laatste huurverhogingen van resp. 5 en 25 pct. nutteloos is geweest door stijging van de kostprijs huur, wat de woningwetwoningen betreft. Onze indruk is, dat het percentage voor premiewoningen nog ongunstiger is.

Bovendien, ondanks het, puur toevallig op de dag na de verkiezingen, verschenen rapport van de Teldersstichting zal ook de meest conservatieve Regering het vandaag de dag niet aandurven, de huren te verhogen zonder looncompensatie en als er ruimte is voor loonsverhoging, en die is er stellig, dan is het moreel ontoelaatbaar, dat niet eerst de arbeiders de hun toekomstige compensatie krijgen voor de offers, bij de bestedingsbeperking gebracht, en er is geen enkele rechtsgrond de huiseigenaren te laten voorgaan. Maar dit raakt reeds het

Broeks e. a.

beleid van de nieuwe Regering en niet meer dat van de demissionaire Minister, die wij heden nog ontmoeten. Wij spreken dus thans evenmin over de vraag, als er t.z.t. een nieuwe huurverhoging zou komen, op welke wijze deze zou moeten worden uitgevoerd en welke categorieën woningen buiten deze verhoging zouden moeten vallen.

Samenvattend, mogen wij stellen, dat een in het verleden goed beleid nu verkeerd gaat uitwerken en dat, als de nieuwe Minister dit beleid niet ombuigt (en nu deze Minister het niet deed, is er weinig hoop, dat zijn opvolger het wel zal doen, gezien ook de te verwachten samenstelling van de nieuwe Regering), er in Nederland bij een ruimere woningvoorraad nog lang woningnood zal blijven.

De heer **Mazure** (P.v.d.A.): Mijnheer de Voorzitter! De problematiek van de woningbouw concentreert zich vooral om twee polen. Enerzijds is er de vraag naar het wenselijke: het aantal en de aard van de te bouwen woningen en het woonpeil, dat zij zullen vertonen, de grootte, de bouwtechnische afwerking en de woontechnische voorzieningen. Anderzijds is er de vraag naar het economisch mogelijke; de vraag, hoe men offers, die voor de woningbouw moeten worden gebracht, zal verdelen, vragen naar huur, bijdragen, premies, rentevoet, prijsbeheersing van bouwmaterialen e.d. Mijn fractiegenoot de heer Broeks is op enkele van de meest klemmende punten van deze problemen ingegaan; ik zal mij op dit terrein niet bewegen.

Tussen de beide genoemde polen ligt echter nog de problematiek van de bouwkosten, d.w.z. de bouwkosten bij gegeven woonpeil en gegeven prijspeil, dus de efficiëntie van het bouwen. Het is duidelijk, hoe belangrijk in beginsel deze problemen zijn. Men behoeft zich maar even in te denken, dat men erin zou slagen, die efficiëntie 50 pct. op te voeren; het is duidelijk, dat dan alle moeilijkheden zouden verdwijnen en wij goede woningen, beter dan wij deze tegenwoordig bouwen, zouden kunnen produceren zonder bijdragen, zonder premies en voor een betaalbare huur. Helaas, dit is ver van de realiteit en terecht merkt de Minister in de memorie van antwoord op, dat verlaging van bouwkosten slechts in beperkte mate mogelijk is. Inderdaad, een verbetering van de efficiëntie van het bouwen met 10 pct. zou reeds een groot succes zijn te noemen.

Toch is er aanleiding om hieraan alle aandacht te wijden, omdat alleen hier de mogelijkheid ligt om de verhouding tussen de kwaliteit der nieuwe woningen en de offers, die het Nederlandse volk als geheel moet brengen, te verbeteren. Alle andere maatregelen betreffen ten slotte slechts de keus tussen twee kwaaden en de vraag, wat daarbij het zwaarste moet wegen. De bevordering van de efficiëntie van het bouwen dient derhalve een voorwerp van aanhoudende zorg voor de bewindsman op het Ministerie van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid te zijn, een zorg, die niet tot uiting zal komen in spectaculaire resultaten, maar die eerst op langere termijn effect zal hebben. Het zal dus begrijpelijk zijn, indien de geachte bewindsman zich over dit beleid op langere termijn niet wenst uit te spreken. Toch acht ik het nuttig er enkele woorden aan te wijden, omdat de vrees bestaat, dat een nieuwe bewindsman zich eerst na geruime tijd de betekenis en de onmisbaarheid van een doelbewuste activiteit op dit gebied zal realiseren. Op de zuivere beleidsvragen, die zoveel sterker partijpolitiek zijn geladen, zal hij geneigd zijn, in de eerste plaats zijn aandacht te richten en vandaar dit pleidooi voor actieve bemoeienis met de problemen der efficiëntie van het bouwen.

Als wij nagaan, hoe verhoging van de efficiëntie van een bedrijfstak tot stand komt, zien wij in de eerste plaats de invloed van toevallige vindingen, spontane ontwikkelingen, waarop een Regering weinig invloed kan uitoefenen. Doch steeds toenemend is de betekenis op alle terrein van doelbewust technisch en technisch-economisch onderzoek, het wetenschappelijke speurwerk, de research. Hier ligt zeker op het terrein van het bouwen voor de Rijksoverheid een belangrijke taak, die ik vooral als tweeledig zie: in de eerste plaats de bevordering van het speurwerk, doch daarnaast ook de bevordering

Mazure

van de toepassing van de resultaten van het speurwerk in de praktijk, o.a. door aanpassing van bouwvoorschriften en van het toezicht op het bouwen.

Als ik het eerste punt, de bevordering van het speurwerk en hoe dit zich in het bouwwezen heeft ontwikkeld, even onder de loep mag nemen, dan constateren wij, dat er voor 1940 in Nederland weinig op dit terrein gebeurde. T.N.O. pakte enkele bouwproblemen aan, doch dit geschiedde incidenteel. Zo onderzocht het Centraal Instituut voor Materiaalonderzoek ook bouwmaterialen en de Geluidcommissie bestudeerde ook enkele akoestische problemen in het bouwen, doch het geheel bleef verbrokken en stond ook te ver van de praktijk af. In de laatste jaren van de oorlog zien wij dan een initiatief van twee mensen om daarin verbetering te brengen. De ene is één van de voorgangers van de huidige bewindsman, dr. Ringers, toenmalig algemeen gemachtigde voor de Wederopbouw; de andere is ir. J. J. van der Wal, de toenmalige voorzitter van de Raad van Bestuur Bouwbedrijf en ook van de overkoepelende organisatie, Cencobouw. Zij hebben reeds toen een samenwerking tussen Overheid en bedrijfsleven weten te realiseren, waaraan wij sindsdien eigenlijk niet meer zijn toegekomen, en die heeft geleid tot het stichten van het Bureau Documentatie Bouwwezen, dat zich voornamelijk wijdde aan economische, statistische en sociale research en daarnaast de Stichting Ratiobouw, die zich richtte op de bouwtechnische en bedrijfseconomische research en aan wie een coördinerende taak was toegedacht.

Deze samenwerking is helaas na de oorlog niet in stand gebleven. Het bedrijfsleven distancierde zich reeds spoedig weer sterk van de bouwresearch. Vandaar, dat de genoemde stichtingen, hoewel zij nog altijd nuttig werk doen, toch duidelijk niet de taak hebben vervuld, die bij hun ontstaan aan hen was toegedacht. Gelukkig zien wij in de laatste jaren, zo na 1950, weer geleidelijk aan een verbetering ontstaan. Wij zien een verbetering van de coördinatie tussen deze bouwstichtingen, waarbij zich nog het Bouwcentrum heeft gevoegd enerzijds, en T.N.O. anderzijds. Daarnaast zien wij ook — en dat is wel zeer belangrijk — uit het bedrijfsleven weer nieuwe activiteiten opkomen. In tegenstelling met hetgeen aanvankelijk het geval was, toen het bedrijfsleven als geheel naar voren trad, beperken deze zich aanvankelijk tot bepaalde sectoren. De eerste sector was die van het cement en het beton, waaruit men kwam tot de stichting van het Fonds Experimenteel Betononderzoek en de instelling van de Commissie Uitvoering Research, nog altijd een van de beste voorbeelden van hetgeen op dit gebied tot stand kan worden gebracht. Daarbij hebben zich later gevoegd de sectoren staal en hout en de sector systeembouw op het terrein van de woningbouw. Behalve de bereidheid om in eigen kring belangstelling te wekken voor wetenschappelijk onderzoek en hiervoor ook gelden beschikbaar te stellen, moet in al deze gevallen ook worden geprezen de wijsheid van de aanpak, waarbij men heeft gezocht naar samenwerking met de reeds bestaande instituten, aan wie men opdrachten heeft verstrekt. Zodoende verkregen deze instituten aan de ene kant een vergroting van hun werkmogelijkheden, doch daarnaast, door hun nauwe samenwerking met hun opdrachtgevers uit het bedrijfsleven, ook een beter contact met de praktijk, waardoor de resultaten van dit wetenschappelijk onderzoek meer direct bruikbaar konden zijn voor behoeften van de praktijk. Als wij, om het eerste voorbeeld nog even te noemen, zien naar de reeks publikaties van de Commissie Uitvoering Research, dan moet worden gezegd, dat deze voortreffelijk zijn en dat deze Nederland in internationaal verband in dit opzicht zeker weer meer doen medespreken dan enige jaren lang het geval is geweest.

Deze ontwikkeling leidde er wel toe, dat enkele bezwaren van de tegenwoordige toestand naar voren traden. De verschillende initiatieven waren uit de aard der zaak weinig gecoördineerd, waardoor ook de mogelijkheden ontbraken voor een grootscheepse aanpak. Dit leidde tot het zoeken van middelen tot verbetering; van dit streven is dr. Neher wel een

van de belangrijkste woordvoerders geweest. Verblijvend is de weerklink, die hij vond ook bij de huidige bewindsman, die op een vergadering van het Bouwcentrum op 2 maart 1956 het volgende heeft verklaard (ik citeer het verslag van de toespraak van Minister Witte in het nummer van „Bouw” van 10 maart 1956):

„Wat de uitbreiding van de research betreft; de door dr. Neher naar voren gebrachte gecoördineerde research raakt alle tot het bouwwezen behorende groepen en ieder dient hier dus een steentje bij te dragen. Ook de Overheid is daarbij betrokken; spreker heeft reeds opdracht gegeven om de gedachten van dr. Neher verder te ontwikkelen en te onderzoeken wat hier, in gemeenschappelijke verantwoordelijkheid met het bedrijfsleven, kan worden gedaan. De Minister hoopt, dat hieraan in de komende maanden een definitieve vorm kan worden gegeven.”

Dat die paar maanden wat zijn uitgedijd, zal niemand, die de ontwikkeling van deze materie kent, de bewindsman kwalijk durven nemen. Wel voelen wij het nog steeds als een ernstige teleurstelling, dat de Minister zijn pogingen niet heeft voortgezet op grond van een initiatief van werkgeverszijde. Een initiatief, dat thans niet kwam uit één sector, doch van de bouwnijverheid als geheel, en wel van de Raad van Bestuur voor het Bouwbedrijf.

Dat de dynamische voorzitter van deze raad ook in zijn kringen weer de overtuiging heeft weten te vestigen, dat bevordering van het wetenschappelijk onderzoek ten behoeve van het bouwwezen tot hun taken behoort, kan slechts worden toegejuicht, maar bij de verwezenlijking van deze plannen werd, helaas, niet de wijsheid betoond, die de eerder genoemde sectoren van het bouwbedrijf hebben bezeten.

Over de instelling van het Economisch Instituut voor de Bouwnijverheid zal ik weinig zeggen. Veel blijk van bereidheid tot coördinatie is hierbij niet ten toon gespreid, maar in elk geval begaf dit instituut zich op een nieuw terrein en pakte het nieuwe onderwerpen aan, die tot nu toe nog weinig aandacht hadden gekregen.

Belangrijker in dit verband is, dat de raad van bestuur en ook wel het bestuur van het Economisch Instituut voor de Bouwnijverheid — zij het op vage en onduidelijke wijze — hun voornemen hebben uitgesproken zich ook op andere gebieden van de bouwresearch, waar dus reeds volop wordt gewerkt, te begeven. Het betreft hier zowel de bouwtechnische research als de bedrijfseconomische research, die beide reeds door verschillende instituten op uitgebreide schaal werden aangepakt. Dat hierin voor de bewindsman een reden kon liggen om zijn pogingen om te komen tot uitbreiding en meer coördinatie te stoppen, begrijpen wij niet.

Indien werkelijk, zoals de Minister in de memorie van antwoord aangeeft, bij de Raad van Bestuur voor het Bouwbedrijf de bereidheid bestaat, belangrijke financiële bijdragen te leveren voor technisch en bedrijfseconomisch onderzoek, dan zou het toch juist van groot belang zijn geweest, als voortgang was gemaakt met de coördinatie, opdat de raad van bestuur de beddingen, waarlangs zijn vruchtbare bijdragen hadden kunnen stromen, aanwezig had gevonden. Ik hoop toch niet, dat de Minister bedoelt, dat hij de coördinatiepoging zelf aan de werkgeversorganisatie zou overlaten. Dit zou principieel onjuist zijn en bij voorbaat tot mislukking zijn gedoemd. Bouwresearch is een zaak, waarbij enerzijds het gehele bouwwezen is betrokken — opdrachtgevers, ontwerpers, zowel architecten als constructeurs, ondernemers en arbeiders — en anderzijds de bestaande onderzoeksinstituten hun woord moeten meespreken. Aangewezen om bij coördinatiepogingen leidend op te treden, is de rijksoverheid enerzijds als hoedster van het algemeen belang, anderzijds als de belangrijkste financier van het wetenschappelijk onderzoek. Dat één sector van het bouwwezen zou pretenderen, deze coördinatie ter hand te moeten nemen, kan niet sterk genoeg worden afgewezen. De stut, die het initiatief van de raad van bestuur zou kunnen zijn voor de

Mazure e. a.

uitbreiding van de bouwresearch, wordt hierdoor een knuppel in het hoederhoek of zelfs een stok, die tussen de benen van de bouwresearch wordt geworpen.

Mijnheer de Voorzitter! Gaarne spreek ik de wens uit, dat de bewindsman of zijn opvolger — en in dit geval hoop ik, dat de bewindsman deze opmerking aan zijn opvolger wil doorgeven — spoedig en met kracht de verdere stimulering en coördinatie van het wetenschappelijk onderzoek ten behoeve van het bouwwezen zal ter hand nemen.

Mijnheer de Voorzitter! Thans nog een enkele opmerking over dat andere onderwerp: hoe te zorgen, dat nieuwe ontwikkelingen, verbetering van produktiemethoden en verbetering van de efficiëntie niet worden tegengewerkt door de wijze, waarop het bouwtoezicht wordt uitgeoefend. Het gaat hierbij om de eenheid van technische voorschriften, de eenheid van toepassing der voorschriften en uiteraard om de inhoud van die voorschriften. Wij hebben waardering voor de wijze, waarop de huidige bewindsman zich, na een aarzelend begin, op dit terrein heeft bewogen. Hij heeft door het hanteren van de bevoegdheden, die hem bij de Wederopbouwwet zijn geschonken, inderdaad eenheid in de technische bouwvoorschriften bevorderd. Hij heeft dit natuurlijk slechts in beperkte mate kunnen doen, omdat hij gebonden was aan de bestaande toestand, waarbij niet alleen het toezicht op het bouwen, maar ook de samenstelling van de voorschriften nog overwegend gemeentelijk was en is. Gaarne willen wij pleiten voor een uitbreiding van de methode, die in de Wederopbouwwet naar voren is gebracht, waarbij voor technische problemen — waarbij het dus niet gaat om vragen van grootte en outillage van de woningen, maar wel om b.v. de vraag, welke drukspanning men in het materiaal mag toelaten en welke knikveiligheid men moet eisen — met kracht wordt gestreefd naar landelijke voorschriften, die niet meer van gemeente tot gemeente verschillen. Ook pleiten wij ervoor, dat het werk van het Centrale Normalisatiebureau en van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs hierbij met kracht wordt gesteund. Hierbij moet niet alleen worden gedacht aan het maken van de voorschriften, maar ook aan het toepassen daarvan. De omstandigheden bij het bouwen zijn zo variabel, dat men bij het toepassen van de voorschriften een grote mate van vrijheid moet hebben. Er moet echter tegen worden gewaakt, dat hierdoor weer een te grote variabiliteit optreedt. Wij zien de laatste tijd verschillende activiteiten; aan de ene kant van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, waarvoor wij deels grote waardering hebben, maar waarbij toch ook bepaalde gevaren bestaan, en aan de andere kant van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs, een instituut, dat zijn gewapend-betonvoorschriften heeft en thans heeft ingesteld een raad van advies voor bijzondere betonconstructies, van welke raad de functie nog niet geheel duidelijk is, maar die juist bij de coördinatie van de toepassingen van deze voorschriften een belangrijke taak kan vervullen.

Ik wil eindigen met mijn overtuiging uit te spreken, dat ook hier voor de Minister van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid een terrein ligt, waarop het zijn taak is, coördinerend op te treden ten bate van de efficiëntie van het bouwen en dus ten bate van de volkswoningbouw.

De heer **Kraaijvanger** (K.V.P.): Mijnheer de Voorzitter! De behandeling van de begroting voor 1959 heeft onder zeer bijzondere omstandigheden plaats. Reeds bij het opstellen van het voorlopig verslag was het Kabinet semi-demissionair met de wetenschap, dat het enkele dagen later demissionair zou zijn. Wij waren destijds van oordeel, dat onder die omstandigheden het voorlopig verslag zeer kort moest zijn en een summier karakter moest hebben. Wij stonden daarin bijna alleen en het voorlopig verslag is zeer lijk geworden, bijna alsof er niets aan de hand was. Toen verleden week de memorie van antwoord verscheen, op een ogenblik, waarop mocht worden verwacht, dat binnen niet al te lange tijd een nieuw Kabinet zou

Kraaijvanger

zijn gevormd, is nog getracht de openbare behandeling zodanig te bekorten, dat er meer sprake zou zijn van een formele behandeling. Ik ben van mening, dat hiertoe te meer reden bestond, nadat krantenberichten — voor de heer Broeks is dit dus de K.V.P.-pers, die niet bestaat; voor mij is het „Het Vrije Volk” — hadden gemeld, dat de demissionaire Minister Witte in dat nieuwe Kabinet niet opnieuw de portefeuille van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid zou willen beheren. Van een demissionaire Minister mag niet worden verwacht, dat hij antwoord geeft op vragen, die het toekomstige beleid raken, hoewel wel enige vragen dienaangaande zijn gesteld. Ik ben dan ook van mening, dat de behandeling van de begroting met deze demissionaire Minister meer formeel zal moeten zijn of had moeten worden uitgesteld tot er weer een Minister was, die zich over het toekomstige beleid kan uitlaten. Het heeft echter niet zo mogen zijn. Voor mijn opvatting was onvoldoende steun te verkrijgen en zo heeft heden de behandeling in optima forma toch plaatsgehad.

Mijnheer de Voorzitter! Als een goed democraat zal ik mij naar de meerderheidsbeslissing gedragen. Ik zal echter de Minister niet verleiden tot het geven van antwoorden, die betrekking hebben op het toekomstbeleid. Ik zal mij bepalen tot het maken van enkele kanttekeningen bij enkele passages in de memorie van antwoord en tot het maken van enkele opmerkingen over hetgeen mijn medeleden — en ik moet zeggen kort en summier — hier te berde hebben gebracht.

Mijnheer de Voorzitter! De memorie van antwoord begint met de paragraaf „bouwbeleid”. Er staat in de eerste kolom van die paragraaf iets over het aantal woningen. De Minister zegt, dat hij met enig optimisme — wij mogen verder geen verwachtingen hebben — er wel op rekt, dat er misschien zo'n 80 000 woningen gereed zullen komen, verdeeld in 40 000 woningwetwoningen en 40 000 premiewoningen.

Hierover is vandaag het een en ander gezegd. In het voorlopig verslag was een vraag gesteld, waarvan de strekking was, of er een redelijk bezwaar tegen bestond in die gebieden, waarin het niet zou leiden tot spanningen op de arbeidsmarkt — en natuurlijk: misschien door middel van aanvullende begrotingen — het aantal premiewoningen te vergroten. Het zijn dus de woningen, waarbij de Staat eenmaal een bedrag betaalt en zich niet verbindt tot jarenlange verplichtingen. Die vraag was door de Minister niet voldoende begrepen —, vandaar dat ik haar nu heb herhaald —, want de Minister antwoordt erop: er is geen contingent, behalve het begrotingscontingent. Ja, Mijnheer de Voorzitter, maar dat is het hem juist: dat begrotingscontingent bepaalt dus het aantal en al is er de vrijheid om de woningen te bouwen waar men wil, per jaar mogen er niet meer dan 40 000 worden gebouwd. Ik had gehoopt, dat de mogelijkheid zou bestaan in die gebieden, waar beslist geen spanning op de arbeidsmarkt is, dit quantum naar believen te vergroten. Wij zijn natuurlijk allen zeer verheugd over de 89 000 woningen, die in het afgelopen jaar zijn gereedgekomen, maar toch kan er niet worden gesproken van een gezond volkshuisvestingsbeleid, want voor een gezond volkshuisvestingsbeleid hebben wij altijd de eis gesteld, dat er een zo groot en zo gedifferentieerd mogelijk aantal woningen in ons land zullen komen.

Wij hebben in vorige jaren weleens gezegd, dat het grote probleem is, dat er tussen de huur van de woningwetwoning en die van de premiewoning een gaping is, die zo groot is, dat zij uit een sociaal oogpunt hoogst ongewenst is. Zoals bij elk punt van het volkshuisvestingsbeleid komt ook hier het huurbeleid om de hoek kijken. Het is in het geheel geen geheim, wij hebben meermalen gezegd: in het verleden is het huurbeleid niet bepaald het beste punt van het regeringsbeleid geweest.

Ik heb zo juist gezegd, dat het niet in de eerste plaats mijn bedoeling was met de Minister van gedachten te wisselen, maar misschien wel met degenen, die mij op dit spreekgestoelte zijn voorafgegaan.